

ВІДГУК

офіційного опонента

доктора економічних наук, професора

Заблудської Інни Володимирівни

на дисертаційну роботу Лещук Галини Василівни на тему:

«ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ РЕГІОНУ»

поданої на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.05 - розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

1. Актуальність теми дослідження

Розвиток світової економіки вимагає від України інтенсивної розбудови інфраструктури, яка має бути спроможною забезпечувати процеси євроінтеграції та глобалізації. Сучасні національні та регіональні економічні системи потребують наявності не тільки розвинутої критичної інфраструктури, а і якісного загального інфраструктурного забезпечення регіональних економік. Проте активізація розвитку інфраструктури регіонів країни потребує фінансування та залучення інвестицій різного походження. Проблеми пошуку та залучення інвестиційних коштів є тими надзвичайно важливими факторами, що впливають на розбудову інфраструктури країни та її регіонів. З іншого боку, залучення інвестиційних коштів є основою соціально - економічного розвитку регіонів, вирішення соціальних проблем та забезпечення гідного рівня життя громадян. Тому, в кожній країні питання інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури завжди належали до першочергових.

Тому актуальність теми дисертаційної роботи Лещук Г.В. «Теоретико-прикладні засади інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону» безперечна, оскільки метою дисертаційної роботи є розроблення теоретико-методологічних засад та практичного інструментарію щодо інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Обґрунтованість наукових положень дисертації, їх достовірність й новизна забезпечуються застосуванням автором широкого кола загальнонаукових та спеціальних методів дослідження. Мета дисертаційної роботи відповідає темі дослідження. Задачі дослідження логічно виходять з поставленої мети та безпосередньо пов'язані із отриманими дисертантом елементами наукової новизни. Об'єкт і предмет дослідження визначено згідно науково-методичних вимог до дисертаційних робіт.

Методологічною основою роботи є сукупність способів і принципів наукового пізнання, фундаментальні положення регіональної економіки, інвестування, імітаційного моделювання, економічного аналізу, наукові праці вітчизняних і зарубіжних науковців у сфері інвестиційного забезпечення розвитку регіонів та інфраструктури.

Отримані здобувачем наукові результати та висновки характеризуються високим рівнем обґрунтованості. Вони отримані на підставі значного обсягу статистичної та наукової інформації. Можна стверджувати, що дисертантом достатньо ґрунтовно опрацьовано вказану проблематику та отримано власні наукові розробки що мають елементи наукової новизни та містять практичну цінність.

В докторській дисертації не винесено на захист положень, що були отримані здобувачем в рамках виконання ним кандидатської дисертації. Докторська дисертація є логічним продовженням кандидатської дисертації, оскільки спрямована на вирішення проблем інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури саме регіонів, а не підприємств.

3. Значущість дослідження для науки і практики

Дисертаційну роботу виконано відповідно до планів науково-дослідних робіт Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» Міністерства освіти і науки України. В рамках виконання тем «Моделювання процесів управління в соціально-економічних системах» (номер державної реєстрації 0113U005083) автором виявлено тенденції соціально-економічного розвитку інфраструктури регіонів та удосконалено підхід до імітаційного моделювання інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів в контексті їхнього соціально-економічного розвитку; теми «Розробка організаційно-економічного механізму удосконалення виробничо-господарських структур регіону» (номер державної реєстрації 0111U000875) автором узагальнено інструменти (стимули) інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону шляхом їх систематизації за результатами чого виокремлено кластерні структури та розроблено партиципаторну модель розвитку інвестиційної інфраструктури регіону.

Теоретичні висновки, науково-практичні рекомендації та інші прикладні результати наукових досліджень, викладені в дисертаційній роботі, знайшли практичне застосування у роботі: Департаменту економічного розвитку, промисловості та інфраструктури Івано-Франківської обласної державної адміністрації (довідка № 03.1-16/237 від 20.02.2018 р.) при прогнозуванні майбутнього розвитку економічної системи Івано-Франківської області з врахуванням інвестиційних процесів регіону та їх взаємозв'язків з показниками соціально-економічного розвитку; Департаменту економічної політики Львівської обласної державної адміністрації (довідка № 1-12-371 від 12.02.2018 р.) при розробленні Стратегії регіонального розвитку Львівської області на період до 2020 р.; Державної інноваційної фінансово-кредитної установи Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (довідка № 11-81/18 від 27.02.2018 р.) при аналізі інвестиційних процесів в регіонах України та прогнозуванні майбутнього розвитку економічної системи регіонів з врахуванням їх інвестиційного потенціалу.

Наукові розробки автора використовуються в навчальному процесі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» і Прикарпатського інституту імені Михайла Грушевського Міжрегіональної Академії управління персоналом.

4. Зміст та завершеність дослідження

Дисертаційна робота Лещук Галини Василівни на тему «Теоретико-прикладні засади інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону» має класичну структуру (п'ять розділів), є завершеною науковою працею, в повному обсязі відображає всі підготовлені для публічного захисту отримані положення наукової новизни, результати теоретичних і прикладних досліджень, а також відомості щодо їх практичного впровадження.

Дисертаційна робота характеризується логічним викладенням матеріалу, науковою мовою, єдністю змісту та повною мірою відображає особистий внесок здобувача в розвиток регіональної економіки та практики залучення інвестицій у розвиток інфраструктури регіону. Використання дисертантом значної кількості наукових джерел дозволило здійснити порівняння різних точок зору на досліджувану проблему, що підтверджує достовірність теоретичних розробок автора. Дисертант широко використовує і коректно оцінює опубліковані праці вітчизняних і зарубіжних вчених та проблемно-дискусійний матеріал за темою дисертаційного дослідження.

У першому розділі «Теоретичні засади розвитку інвестиційної інфраструктури регіону» автор розглядає теоретичні основи розвитку інвестиційної інфраструктури регіону (с.30-62), умови розвитку інвестиційної інфраструктури регіонів країни (с.63- 83) і концептуалізацію інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів (с. 84-98).

У другому розділі «Інвестиційні передумови та інструменти розвитку інфраструктури регіонів України» здобувачем визначено тенденційність розвитку інфраструктури регіонів (с.102-128), інструментарій інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону (с.129-155), використання контролінгу як інструменту інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону (с. 156- 181).

Третій розділ «Методологічні засади інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів» містить методичне забезпечення оцінки ризиків інвестиційних проектів щодо розвитку інфраструктури регіонів (с.184-204), методичний підхід до оцінки ефективності інвестиційних проектів з розвитку інфраструктури регіонів (с. 205-231) і підхід до мінімізації ризиків інвестиційних проектів щодо розвитку інфраструктури регіону (с. 232 - 248).

«Прикладні засади інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону» - четвертий розділ роботи присвячено ідентифікації синергетичного ефекту інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктури регіонів (с.252-274), побудові когнітивної карти інвестиційної привабливості регіонів (с. 275-288) і формуванню імітаційної моделі інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів (с. 289-301).

П'ятий розділ «Конструкт інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів» включає такі параграфи: формування моделі розвитку інвестиційної інфраструктури регіону (с.306-342), управлінський супровід розвитку інфраструктури регіону за умов інвестицій (с.343 -361) і формування регіональної інвестиційної політики в контексті розвитку інфраструктури регіонів (с.362-392).

Дисертація містить висновки до кожного розділу, загальні висновки, список використаних джерел та додатки.

5. Наукова новизна і достовірність отриманих результатів

Наукова новизна представленого до захисту дослідження полягає у тому, що в роботі запропоновано вирішення важливої науково-практичної проблеми щодо формування теоретико-методологічного підґрунтя та практичного інструментарію інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів на основі його концептуалізації та імітаційного моделювання на засадах партиципаторності.

У процесі дослідження отримані такі основні наукові результати.

У роботі запропоновано концептуалізацію інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів на сонові гармонізації розробленого його концепту та концептуального підходу щодо його формування, який передбачає проведення п'ятиетапного дослідження у відповідності до висунутих логічно-пов'язаних гіпотез, що дозволило автору сформувавши поле конструктивів у складі партиципаторної моделі розвитку інвестиційної інфраструктури регіону, управлінського супроводу розвитку інфраструктури регіону в контексті регіональної інвестиційної політики та індексу інвестиційної привабливості регіону (с. 84-98, 306-392).

У дисертації розроблено партиципаторну модель (public value) розвитку інвестиційної інфраструктури регіону, яка враховує багатоаспектність відносин та узгодженість інтересів інститутів регіону: регіональних органів влади, підприємців, інвесторів, громадських організацій і зацікавлених груп (с. 306-343).

У роботі удосконалено методичне забезпечення оцінки ризиків та ефективності інвестиційних проектів з розвитку інфраструктури регіонів шляхом контраверсійного об'єднання методів симуляційного аналізу Монте Карло, ймовірно-статистичного оцінювання ризиків і аналізу чутливості показників ефективності інвестиційних проектів (с.184-231).

У дисертаційній роботі удосконалено підхід до мінімізації ризиків інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктури регіону шляхом використання критерію максимуму для оцінки ефективності інвестиційних проектів в матричній інтерпретації (матриця показників ефективності інвестиційних проектів) (с. 232-248).

У дисертації удосконалено підхід до імітаційного моделювання інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів шляхом побудови та апробації імітаційної моделі, яку сформовано на основі показників

інвестиційного забезпечення та матриць з коефіцієнтами парної кореляції між досліджуваними показниками, які доцільно використовувати задля прогнозування тенденцій розвитку інвестиційної діяльності регіонів, а також її впливу на соціально-економічний стан регіону (с. 289-301).

Отримали подальший розвиток теоретичні положення розвитку інвестиційної інфраструктури регіону шляхом узагальнення наукових підходів до трактування сутності понять «інфраструктура» і «інфраструктура регіону» та виокремлення такого виду інфраструктури як інвестиційна інфраструктура регіону (с. 30-62); визначення умов розвитку інвестиційної інфраструктури регіонів на основі аналізу динаміки надходжень обсягів інвестицій в основний капітал за видами економічної діяльності, кон'юнктури інвестиційного ринку та особливостей венчурного підприємництва в Україні, це дозволило довести, що сучасна кон'юнктура інвестиційного ринку України знаходиться у фазі зростання, яка свідчить про необхідність актуалізації інструментарію регіональної інвестиційної політики (с. 63-83); підхід до вияву тенденцій у розвитку інфраструктури регіонів, як передумови формування його інвестиційного забезпечення шляхом визначення та аналізу комплементарних показників, динаміки розвитку транспортної, інформаційної, інженерно-технічної, екологічної, рекреаційної, освітньої, медичної, культурної й соціальної інфраструктури (с. 102-128); узагальнення інструментів (стимулів) інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону шляхом їх систематизації за результатами чого виокремлено кластерні структури – як сучасний інструмент інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону та континууму залучення інвестиційних ресурсів в економіку регіону з урахуванням вимог інвестиційної безпеки суб'єктів господарювання (с. 129-155); підхід до використання контролінгу як інструменту інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону на основі узагальнення його видів, класифікації тематичних інструментів, визначення його функцій, що дозволило здобувачу сформулювати процедуру його проведення, яка містить чотири етапи (інвестиційне планування, інвестиційний аналіз, інвестиційний моніторинг та інвестиційний контроль) (с.156- 181); підхід до ідентифікації синергетичного ефекту інвестиційних проектів, який передбачає, що позитивний/негативний синергетичний ефект виникає на всіх етапах реалізації інвестиційних проектів (передінвестиційній, інвестиційній і експлуатаційній) (с.252-274); побудова когнітивної карти - координат (x,y,z) інвестиційної привабливості регіонів на основі використання базисних показників, цільових чинників і чинників – індикаторів інвестиційної привабливості регіону, виявлення зв'язків між ними (с.275-288); уточнення змістовного наповнення регіональної інвестиційної політики регіону шляхом інкорпорування управлінського супроводу розвитку інфраструктури регіонів в контекст регіональної інвестиційної політики, яка потребує створення дієвої тринітарної системи управління (с. 343-392).

Оцінка новизни дисертаційних положень, пропозицій і рекомендацій здобувача дозволяє зробити висновок, що вони є вагомими для науки й практики. Вони можуть використовуватися у навчальному процесі та у

практиці регіонального управління. Результати виконаного дослідження, які набули форми авторських пропозицій, достовірні тому, що ґрунтуються на наукових положеннях проблеми інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону. Всі представлені пропозиції дисертанта виходять з глибокого економічного аналізу, а за своїм змістом є цілком реальними і придатними для практичного використання. Достовірність та об'єктивність результатів і пропозицій підтверджується логічною завершеністю виконаної дисертації, апробацією результатів дослідження на науково-практичних та міжнародних конференціях.

6. Повнота викладу результатів дослідження в наукових фахових виданнях

Основні положення дисертації опубліковано в 48 наукових працях, зокрема: 1 одноосібна монографія; 26 наукові статті, з них – 11 у наукових фахових виданнях України, 15 статей у виданнях іноземних держав та у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз; 21 публікацій за матеріалами конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 43,33 ум. друк. арк., особисто здобувачу належить 36,22 ум. друк. арк.

7. Ідентичність змісту автореферату і основних положень дисертації

Зміст автореферату відповідає основним положенням дисертації. Висновки та рекомендації, опубліковані в наукових працях і авторефераті, частково відрізняючись деталізацією викладу, у значеннєвому відношенні ідентичні та повною мірою відображають елементи наукової новизни, які винесено на захист.

8. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

В цілому позитивно оцінюючи дослідження, виконане Лещук Г.В., варто зазначити, що в роботі є певні висновки й твердження, які можна віднести до категорії дискусійних і як таких, що потребують уточнення, зокрема такі.

1. У першому розділі «Теоретичні засади розвитку інвестиційної інфраструктури регіону», § 1.1 «Теоретичні основи розвитку інвестиційної інфраструктури регіону» автор доречно приділяє увагу сутності понять «інфраструктура» і «інфраструктура регіону» та виокремлює такий вид інфраструктури як інвестиційна інфраструктура регіону, а потім звертає увагу на процес удосконалення державної політики регулювання розвитку інвестиційної інфраструктури регіону (стор. 50). Проте далі у роботі автор більше не згадує про цей процес взагалі.

2. В § 1.3 «Концептуалізація інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів» першого розділу автором висувуються логічно-пов'язані гіпотези та цілі дослідження інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів України (таблиця 1.2), проте у роботі цей зв'язок простежується дуже слабо.

3. Щодо термінології, яка використовується у роботі, то слід зауважити, що автор застосовує дуже широку «гамму» термінів та понять щодо інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів. Це безумовно свідчить про фахову підготовку здобувача, проте використання ширшого кола термінів та синонімів не завжди має сенс, оскільки вони потребують додаткового пояснення і визначення сутності. Так, наприклад, потребують пояснення доцільність та доречність використання саме таких термінів як: інвестиційна активність регіону, інвестиційна сфера регіону, інвестиційний потенціал, інвестиційна безпека регіону тощо.

4. Третій розділ «Методологічні засади інвестиційного забезпечення Розвитку інфраструктури регіону» містить ґрунтовне економіко-математичне забезпечення оцінки ризиків інвестиційних проектів щодо розвитку інфраструктури регіонів, проте робота переобтяжена математичним апаратом, який слід було надати у додатках.

5. Дисертаційна робота має класичну структуру, проте логіку та послідовність проведення наукових досліджень важко зрозуміти через відсутність пояснень використання того, чи іншого методу, підходу та вибору регіону для апробації. Так у четвертому розділі «Прикладні засади інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону» автором апробовано підхід до ідентифікації синергетичного ефекту за результатами реалізації інвестиційних проектів задля розвитку інфраструктури регіону та побудовано когнітивну карту-координат інвестиційної привабливості регіону на прикладі Львівської області, а імітаційні моделі інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів побудовано для п'яти областей Західної України (§ 4.3. Формування імітаційної моделі інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіонів).

6. Щодо § 5.3. Формування регіональної інвестиційної політики в контексті розвитку інфраструктури регіонів. У параграфі автором проводиться аналіз просторової асиметрії інвестування розвитку інфраструктури Західних регіонів України в 2015 році (стор. 377), подано архітектуру просторової асиметрії інвестиційного розвитку інфраструктури Західних регіонів України саме за 2015 рік (стор. 379). Чому тільки за 2015 рік? І взагалі тема асиметрії інвестування розвитку інфраструктури дуже серйозна та потребує проведення окремого наукового дослідження.

7. Недостатньо раціонально сформовано основний текст роботи. Зокрема, перший розділ роботи є непропорційно великим до інших і міг би бути скороченим без шкоди змісту.

8. Автореферат дисертаційної роботи був би більш змістовним та цікавим, якби автор додав визначені у роботі напрями та засоби підвищення інвестиційної привабливості західних регіонів України (стор. 299), критерії інвестиційної привабливості регіону (стор. 347-348) тощо.

Проте наведені дискусійні положення і недоліки істотно не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації Лещук Г.В. «Теоретико-прикладні засади інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону».

Загальний висновок

В цілому, дисертаційна робота Лещук Галини Василівни на тему «Теоретико-прикладні засади інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону» є завершеною науковою працею, в якій отримано науково обґрунтовані результати, які в сукупності вирішують науково-практичну проблему інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону на основі його концептуалізації та імітаційного моделювання на засадах партиципаторності. Роботу виконано на високому науковому та методологічному рівнях. Дослідження є цілісним, носить завершений характер, містить наукову новизну та практичну цінність. В опублікованих працях автора повною мірою відображені основні положення дисертаційної роботи.

Належний науково-теоретичний рівень, аргументованість і вірогідність отриманих висновків і рекомендацій, наукова новизна, теоретико-методичне і практичне значення роботи дають підстави для висновку, що дисертаційна робота Лещук Г.В. «Теоретико-прикладні засади інвестиційного забезпечення розвитку інфраструктури регіону» за формальними та змістовними ознаками відповідає вимогам пп. 9,10,12,14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ № 656 від 19.08.2015 р. та №1159 від 30.12.2015 р. та № 567 від 27.07.2016 р.), що пред'являються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук. На підставі проведеного аналізу, можна зробити висновок, що дисертаційна робота за своїм змістом повністю відповідає паспорту спеціальності 08.00.05 – «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка», а її автор, Лещук Галина Василівна, заслуговує на присудження їй наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Офіційний опонент:

завідувач відділу проблем
міжрегіонального співробітництва
Інституту економіко-правових досліджень
Національної академії наук України,
доктор економічних наук, професор,
Заслужений економіст України

I.V.Заблодська

Засвідчую:

